

kunne siges at repræsentere Godsseierklassen, og, uagtet vi maatte haabe, at Godsseierne maatte kunne med Tillid slutte sig til den Beslutning, som disse Mænd, Mænd med den politiske Omsigt, som følger af en længere Deeltagelse i det offentlige Liv, vare gaaede ind paa, blev jo dog dette Haab skuffet. Det er bekjendt, at den Beslutning, der her blev tagen i begge Thing, mødte en afgjort Uvillie fra en overordentlig stor Mængde Godsseiere, og at de erklærede paa det Bestemteste, at det var langt fra, at de kunde betragte det som Noget, de fra deres Side kunde gaae ind paa. Herved er det jo aabenbart, at vi have mistet den Grundvold, hvorpaa vi sidste Gang stode, nemlig Overenskomsten mellem de stridende Interesser, hvorved netop det Bilkaarlige i selve Beslutningen reifærdiggjordes, derved nemlig, at den fremtraadte som en Overenskomst. Mod en saadan Indsigelse fra den ene Partis Side skjønner jeg ikke, at man vil være berettiget til at gaae frem ad den Vej, som man, netop for at opnaae en Overenskomst, dengang besluttede sig til at betræde, og jeg kan derfor ikke Andet end billige den ærede Forslagsstillers Fremgangsmaade, at han har indbragt dette Lovforslag, mod hvilket der paa ingen Maade i formel Henseende kan gjøres de samme Indvendinger, som ere blevne reiste mod den Beslutning, vi sidst vedtog. Men lad os spørge os: Hvorledes stiller dette Lovforslag sig nu? Hvorledes er Udbygten for det? Hvilken Skæbne tør vi antage, at der venter det? Det vil da være os Alle i friff Munde, selv om ikke den ærede Rigsdagsmand, der har indbragt Forslaget, havde tilbagekaldt det i vor Grundring, at et lignende Forslag har mødt en bestemt Modsigelse i det andet Thing, som, skjøndt udgaaet fra det samme Grundlag som dette Thing, dog er saaledes nuanceret, at det tildeels fremstiller andre Retninger i den offentlige Mening og i den offentlige Anskuelse om, hvad der er ret og hensigtsmæssigt, end det Thing, hvori vi sidde. Jeg veed ikke, om vi tør antage, at der i saa Henseende er foregaaet nogen Forandring med den anden Deel af Lovgivningsmagten, — jeg for mit Vedkommende troer det ikke. Hvilken Fremgangsmaade ville da nu de Mænd, der

maatte ønske at sætte dette Lovforslag igjennem, det koste, hvad det vil, have at følge? Jeg kan ikke nægte, at jeg vilde finde det i sin Orden, om de først og fremmest rettede deres Bestræbelser derpaa, at faae tilveiebragt en saadan Omordning af Valgene til den Deel af Repræsentationen, at den første Hindring for et saadant Lovforslags Gjennemførelse, saasnart det traadte udenfor denne Sal, kunde blive fjernet. Men, selv om jeg tænker mig en alvorlig Bestræbelse blive rettet herpaa, selv om jeg tænker mig, at den virkelig lykkes, vil man da derved sikke sig Lovforslagets Gjennemførelse? Jeg tvivler meget derpaa. Vi maae erindre, at jo mere eensidigt begge Rigsdagens Afdelinger bleve besatte, jo mere klart det fremgik af den hele Sammensætning, at det var kun en enkelt Side, der her var repræsenteret, desto mere vilde Rigsdagen tabe den Indflydelse paa Regjeringen, som vi jo dog ikke kunne Andet end ønske, at den maa beholde; og jeg troer derfor, at et Lovforslag, som gif igjennem paa saadan Maade, naar det ikke understøttes af forandrede Tidssomstændigheder, ikke vilde have stor Udbygten til at blive til Lov. Naar man da spørger: Hvad er det da, der er den egentlige Hindring for at gjennemføre dette Lovforslag? saa skal jeg ikke her indlade mig paa en nøiere Undersøgelse af, hvorvidt de forskjellige Stemninger i den offentlige Mening med Hensyn til denne Sag maatte være mere eller mindre berettigede, men kun det skal jeg udtale som min Overbeviisning, at, saalænge den hele Tidstrøm gaaer i den Retning, hvori den nu gaaer, saalænge troer jeg ikke, det vil være muligt for os at faae et saadant Lovforslag sat igjennem. Det skal være mig inderlig kjært, om Begivenhederne maatte vise mig, at jeg har taget feil; men jeg anseer det for min Pligt aabent at udtale, hvorledes Sagen stiller sig for mig. Der er fra Rigsdagens Side budt Fredens Haand; fra deres Side, der nærmest repræsenterer Brugerne af Bondejorden, er der stillet Betingelser, som jeg ikke kan Andet end finde i høi Grad antagelige — de ere blevne forkastede med Protest —; nu vel, Spørgsmaalet er derved skudt bort fra rolige Dage, fra den rolige Overveielse, fra den